

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak 201210218
Arkivnr, E: F0 &13
Saksbehandler Tor Ø. Kydland

Saksgang	Møtedato	Sak nr.
Helse- og sosialstyret	04.12.12	63/12
Formannskapet	19.12.12	127/12

HØRINGSUTTALELSE - PASIENT- OG BRUKERRETTIGHETSLOVEN - BRUK AV VARSLINGS- OG LOKALISERINGSTEKNOLOGI I HELSE- OG OMSORGSTJENESTEN OG OPPHEVING AV AVVIKLINGSLOVEN

Formannskapet 19.12.12

Vedtak:

Formannskapet vedtar fremlagte forslag til høringsuttalelse knyttet til bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenesten og oppheving av avviklingsloven.
(Enst.)

Helse- og sosialstyret 04.12.12

Helse- og sosialstyrets innstilling:

Formannskapet vedtar fremlagte forslag til høringsuttalelse knyttet til bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenesten og oppheving av avviklingsloven.

(Enst.)

RETT UTSKRIFT: *Annelise H. Aabø*

DATO: 19. desember 2012

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Vår ref.: 201210218-4/E: F0 &13/TOA
(Bes oppgitt ved henvendelse)

Deres ref.: 201203841

Kristiansand, 26.11.2012

Høring - *Bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenesten og oppheving av avviklingsloven* Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune

Det vises til departementets høringsnotat datert 3.10.2012.

Innledning

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt på høring et forslag til lovendringer i pasient- og brukerrettighetsloven.

- *Bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenesten og oppheving av avviklingsloven*

- Det foreslås en særlig lovhjemmel som gir helse- og omsorgstjenesten adgang til å treffe vedtak om bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenester til myndige pasienter og brukere som mangler samtykkekompetanse.
- Departementet foreslår også å oppheve midlertidig lov om avvikling av institusjoner og kontrakter under det fylkeskommunale helsevern for psykisk utviklingshemmede.

Kristiansand kommune har gjennomført en intern høring. I tillegg har Kristiansand involvert Eldrerådet og Rådet for funksjonshemmede. Høringsuttalelser fra begge disse råd er vedlagt.

Nedenfor følger Kristiansand kommunes høringsuttalelser.

Høringsinnspill:

Generelt:

Kristiansand kommune har konsentrert seg om forslagene til lovendringer i pasient- og brukerrettighetsloven. Forslaget om oppheving av midlertidig lov om avvikling av institusjoner og kontrakter under det fylkeskommunale helsevern for psykisk utviklingshemmede, støttes av Kristiansand kommune, og blir ikke ytterligere kommentert i denne høringsuttalelsen.

Kristiansand kommune er i hovedsak positive til forslaget til lovendringer i pasient- og brukerrettighetsloven. Ettersom det har vært uklarheter i forhold til praktiseringen av varslings-

Postadresse
Kristiansand kommune

Helse- og sosialdirektøren
Postboks 417 Lund
4604 Kristiansand

Besøksadresse
Tollbodgt. 14,

Vår saksbehandler
Tor Ø. Kydland
Telefon/Telefaks
38 07 52 78/

E-postadresse
post.helseogsosial@kristiansand.kommune.no

Webadresse
<http://www.kristiansand.kommune.no/>
Foretaksregisteret
NO963296746

og lokaliseringsteknologi innen helse- og omsorgstjenesten, ser man det som positivt med tydeliggjøring av lovverket.

Kristiansand kommune sier seg enig i at velferdsteknologi kan bidra til økt trygghet, sikkerhet, sosial deltakelse og mobilitet for pasienter og brukere.

Satsing på velferdsteknologiske tiltak kan gi pasienter og brukere bedre muligheter til selvstendighet, trygghet og til å klare seg på egenhånd i dagliglivet. Dette kan føre til økt livskvalitet og legge til rette for brukernes ønske og mulighet for å bo hjemme lengre. Teknologien kan også bidra til å utnytte ressursene bedre i møte med fremtidens omsorgsutfordringer.

Teknologinøytral:

Helse – og omsorgsdepartementet foreslår en generell hjemmel som er så teknologinøytral som mulig, slik at den omfatter også nye teknologiske hjelpemidler som kan brukes for å varsle eller lokalisere. Dette er hensiktsmessig, da det tar opp i seg den teknologiske utviklingen på området. I høringsnotat presiseres det at «*Behandlingen av personopplysninger som genereres fra varslings- og lokaliseringsteknologi vil falle innenfor personopplysningslovens virkeområde, og helseregisterloven kommer ikke til anvendelse*». Dette presiserer at den foreslåtte lovendringen ikke innebærer noen endring ift muligheten til å anvende teknologi som overfører medisinske opplysninger om pasient/bruker. Høringen fokuserer mye på sporingsteknologi (i dag GPS), men fremtidens behov for medisinsk teknologi i hjemmet vil også omfatte «medisinsk overvåkning». Hjemmemonitorering vil kunne inneholde langt mer sensitiv informasjon enn f. eks posisjonsdata fra et sporingssystem. Hva vil da forholdet være mellom den foreslåtte lovendringen og helseregisterloven? Innhentning av medisinske data vil også kreve en sikrere og mer kompleks teknologisk løsning. Ikke-sensitive data kan transporteres på en rimeligere IT-infrastruktur, mens helseopplysninger må sikres. Dessuten vil denne typen alarmer trolig også sette større krav til «oppetid» og pålitelighet i løsningene. Her bør det da kanskje igangsettes arbeid for å definere nasjonale åpne standarder.

Presumert samtykke:

Helse – og omsorgsdepartementet peker på at det skal innhentes informasjon fra brukerens eller pasientens nærmeste pårørende om hva pasienten eller brukeren ville ha ønsket, der dette er mulig. Kristiansand kommune vil her foreslå muligheten for å ta i bruk en type «donor-kort», der vedkommende (før spørsmålet aktualiseres) kan tilkjenne sine holdninger til bruk av bla varslings- og lokaliseringsteknologi. Et slikt «kort» ville eventuelt kunne være en god støtte til vurderingen av hva vedkommende ville ha ønsket. En annen mulighet kan være å journalføre borgerens egen vurdering av eventuell fremtidig bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi inn i den kommende nasjonale kjernejournal.

Frihet fra helsehjelp og frihet til bevegelse:

Ny teknologi kan legge til rette for å redusere inngripen fra det offentlige. Dette nevnes ofte som en fare, idet en ser for seg en kaldere og mindre personlig tjeneste. I denne forbindelse bør det pekes på at pårørende eller pasienter selv kan ønske minst mulig helsepersonell inn i hjemmet, og heller foretrekke eventuelt varslingssteknologi eller bruk av GPS for å opprettholde trygghet og nødvendig sikkerhet. Personers ønske om og behov for å leve fritt, selvstendig og uavhengig bør tillegges stor vekt. Ny teknologi muliggjør i slike situasjoner mindre involvering av personell og økt selvstendighet/uavhengighet.

Unntaksbestemmelse:

Departementet er usikre på hvor stort behov det vil være for en unntaksbestemmelse som kan hjemle bruk av lokaliseringsteknologi når pasient eller bruker uten samtykkekompetanse, motsetter seg dette.

I fersk masteroppgave «*Bruk av GPS til personer med demens, hvor helsepersonell administrer teknologien*» (Nilsen & Thorsen 2012), fremkommer det erfaringer som viser at personer med demens ikke sjeldent motsetter seg bruken av for eksempel GPS. Slik vi ser det er behovet for å kunne bruke GPS også tilstede, selv om den demente motsetter seg

bruken av det. Grunnen til det er bla at dersom den demente kommer seg ut av hjemmet/institusjon oppstår et behov for å kunne spore dem raskest mulig for å unngå at de påføres alvorlig skade eller utsettes for alvorlig fare. Fall er en velkjent årsak til skader blant demente, og teknologien vil medføre langt raskere sporing for å forebygge dette. Man har også personer med demens som har behov for å gå på turer, og ikke har et ønske om å ta med seg personell fra institusjon eller servicebolig. Det er en stor helsemessig gevinst i fysisk aktivitet, og mulighetene for dette vil være større. Det er påvist at fysisk aktivitet kan utsette utvikling av sykdommen (Andersen, 2011; Aussen et al., 2011; Helsedirektoratet, 2008). Så det å kunne ha mulighet til å ha fysisk aktivitet selv om man er begynnende dement/dement er et viktig element også for å kunne utsette sykdommen og dermed kanskje kunne opprettholde en bedre livskvalitet.

En person med kognitiv svikt kan kanskje motsette seg, fordi vedkommende ikke forstår konsekvensene av å ta, eller ikke ta lokaliseringsteknologien i bruk. Som departementet skriver i høringen, vil bruk av lokaliseringsteknologi i slike tilfeller være et mindre inngripende tiltak enn tilbakeholdelse. Vi mener derfor at det bør være lovhjemmel til å ta lokaliseringsteknologi i bruk, selv om vedkommende motsetter seg det, for å ivareta brukers ønsker selv om sykdommen gjør at de motsetter seg tiltaket. En forutsetning er selvsagt at personens sikkerhet ivaretas. Samtidig er det viktig å ta hensyn til om det er sannsynlig at pasienten eller brukeren ville ha gitt tillatelse til tiltaket dersom vedkommende hadde hatt sin samtykkekompetanse i behold (presumert samtykke).

Økonomiske og administrative konsekvenser:

En lovendring som foreslått vil med stor sannsynlighet føre til økt etterspørsel fra brukere og deres pårørende. Frem til nå har usikkerheten rundt lovgrunnlaget gjort at utviklingen på dette feltet har gått svært sakte. Det er grunn til å tro at en sikker juridisk avklaring raskt vil endre dette. Dersom lovforslaget blir vedtatt, må kommunehelsetjenesten planlegge ordninger, organisering og ressurser til ivaretagelse av, vedtak, innkjøp, vedlikehold, service, mottak, uttrykking og beredskap angående varslings- og ikke minst lokaliseringsteknologi. En lovendring som foreslått vil også føre til økt behov for kompetanse hos kommunehelsetjenesten knyttet til denne type teknologi. Det er svært viktig for kommunene å få avklart finansieringsmodeller rundt bruk av ny teknologi. Flere problemstillinger reiser seg i tilknytning til dette:

- 1. Hva forventes det at pasientene og brukerne selv skal bekoste og installere i eget hjem?*
- 2. Hva vil kommunene måtte påregne av ansvar og kostnader for teknologi installasjon og alarmsystemer?*
- 3. Hva skal NAV/ hjelpemiddelsentralene i fremtiden ha ansvar for?*
- 4. Hva er det aktuelt å utplassere i hjemmene av medisinsk måle- og behandlingsutstyr som i dag ivaretas av avdelingene for behandlingshjelpemidler ved sykehusene på vegne av NAV?*

Konklusjon:

Kristiansand kommune er positive til lovforslaget som tydeliggjør adgangen til å treffe vedtak om bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi i helse- og omsorgstjenester. Vi tror tiltaket kan bidra til en positiv kvalitativ utvikling på området. Av den grunn ønsker vi samtidig å oppfordre departementet til å snarlig igangsette en samlende nasjonal satsning. For å oppnå sikre og kostnadseffektive teknologiske løsninger mener vi at kommunene er avhengige av økt standardisering, samarbeid og at man får avklarte finansieringsmodeller. Dersom dette ikke skjer, er vi redd for at man vil oppleve økende forskjeller i utviklingen av tjenestetilbudet mellom små og store kommuner. Avslutningsvis anmodes departementet om å foreta en tydelig avklaring knyttet til velferdsteknologi som innebærer/omfatter flyt av medisinsk

Tor Sommerseth
rådmann